

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Rzecznik Praw Dziecka
Marek Michalak

Warszawa, 1 lipca 2014 r.

ZSM/500/3/2014/AJ

Pan
Bartłomiej Sienkiewicz
Minister Spraw Wewnętrznych

Szanowny Panie Ministrze,

zjawisko wykorzystywania dzieci do żebractwa, od wielu lat budzi zaniepokojenie Rzecznika Praw Dziecka.

Okres letni to czas, gdzie zjawisko to jest szczególnie nasilone. Na ulicach miast, zwłaszcza w miejscach szczególnie ruchliwych np. w okolicach centrów handlowych czy środkach komunikacji miejskiej, można spotkać żebrzące osoby włączające w ten proceder dzieci. Pozostawione bez opieki starsze dzieci, natarczywie domagają się od osób pieniędzy, odrzucając niekiedy oferowane żywność lub inną formę pomocy.

Wykorzystywanie dzieci do żebractwa stanowi szczególną formę przemocy, określoną w art. 19 Konwencji o Prawach Dziecka - prawo dziecka do ochrony przed przemocą, okrucieństwem, wyzyskiem, demoralizacją, zaniedbaniem i innym złym traktowaniem.

W mojej ocenie w celu ograniczenia żebractwa wśród dzieci, konieczne jest podjęcie ścisłej współpracy Policji z instytucjami administracji państwowej, samorządowej oraz z sądami rodzinnymi. Tylko bowiem kompleksowe działania w tym zakresie, dają szanse na maksymalne ograniczenie tego negatywnego zjawiska.

Mając powyższe na uwadze, na podstawie art. 10 a ustawy z 6 stycznia 2000 r. o Rzeczniku Praw Dziecka (Dz. U. Nr 6, poz. 69 ze zm.), pragnę ponownie zainteresować Ministra Spraw Wewnętrznych przedstawionym problemem oraz proszę o podjęcie wzmoczonych – szczególnie w okresie wakacji – działań zmierzających do zapewnienia niezbędnej ochrony przed wykorzystywaniem dzieci do żebractwa.

Z wyrazami szacunku
Marek Michalak

Grzegorz Karpiński
Podsekretarz Stanu

DPP-P- 0791 - 2 /2014

Warszawa, dnia 14 lipca 2014 r.

Panie, Panowie Wojewodowie

Upzejmie informuję, że Rzecznik Praw Dziecka Pan Marek Michalak, mając na względzie problem wykorzystywania dzieci do żebractwa szczególnie nasilony w okresie letnim, pismem z dnia 1 lipca br. zwrócił się do Ministra Spraw Wewnętrznych o podjęcie wzmożonych - szczególnie w okresie wakacji - działań zmierzających do zapewnienia niezbędnej ochrony przed wykorzystywaniem dzieci do żebractwa.

W swoim wystąpieniu Pan Rzecznik podkreślił, że wykorzystywanie dzieci do żebractwa stanowi szczególną formę przemocy, określoną w art. 19 Konwencji o Prawach Dziecka – prawo dziecka do ochrony przed przemocą, okrucieństwem, wyzyskiem, demoralizacją, zaniedbaniem i innym złym traktowaniem. Pan Minister Marek Michalak zwrócił jednocześnie uwagę na występowanie tego niepokojącego zjawiska na ulicach miast, zwłaszcza w miejscach szczególnie ruchliwych (np. *okolice centrów handlowych, w środkach komunikacji miejskiej*), w których można spotkać żebrzące osoby włączające w ten proceder dzieci. Pozostawione bez opieki dzieci starsze, natarczywie domagają się od osób pieniędzy, odrzucając niekiedy oferowaną żywność lub inną formę pomocy.

Mając powyższe na uwadze, a także w nawiązaniu do pisma nr DN-P-0770-14/2014 z dnia 22 maja 2014 roku w sprawie inicjatyw o charakterze profilaktyczno-prewencyjnym w ramach „akcji” pn. „**Bezpieczne Wakacje**” skorelowanych z rządowym programem „**Razem bezpieczniej**”, upzejmie proszę o podjęcie, we współpracy z Policją, instytucjami administracji rządowej, samorządowej, a także innymi podmiotami stosownych działań, których celem będzie zapewnienie niezbędnej ochrony przed wykorzystywaniem dzieci do żebractwa.

Będę zobowiązany za włączenie informacji na temat zrealizowanych działań w tym obszarze do informacji podsumowującej akcją „Bezpieczne wakacje”, która zgodnie z pismem z dnia 22 maja br. powinna zostać przekazana do MSW do dnia 15 października 2014 roku.

Otrzymują:

1. Pan Tomasz Smolarz – Wojewoda Dolnośląski,
2. Pani Ewa Mes – Wojewoda Kujawsko-Pomorski,
3. Pan Wojciech Wilk – Wojewoda Lubelski,
4. Pan Jerzy Ostrouch – Wojewoda Lubuski,
5. Pan Jerzy Miller – Wojewoda Małopolski,
6. Pan Jacek Kozłowski – Wojewoda Mazowiecki,
7. Pani Jolanta Chełmińska – Wojewoda Łódzki,
8. Pan Ryszard Wilczyński – Wojewoda Opolski,
9. Pani Małgorzata Chomycz-Śmigiełska – Wojewoda Podkarpacki,
10. Pan Maciej Żywno – Wojewoda Podlaski,
11. Pan Ryszard Stachurski – Wojewoda Pomorski,
12. Pan Piotr Litwa – Wojewoda Śląski,
13. Pani Bożentyna Pałka-Koruba – Wojewoda Świętokrzyski,
14. Pan Marian Podziewski – Wojewoda Warmińsko-Mazurski,
15. Pan Piotr Florek – Wojewoda Wielkopolski,
16. Pan Marek Talasiewicz – Wojewoda Zachodniopomorski.

Do wiadomości:

1. Pan Marek Michalak – Rzecznik Praw Dziecka
2. Pan nadinsp. Marek Działożyński – Komendant Główny Policji

BMP-0791-2-2/2014/KGu

Warszawa, dnia 31 lipca 2014 r.

Pan
Marek Michalak
Rzecznik Praw Dziecka

Gracjuszy Panie Ministrze,

W nawiązaniu do wystąpienia z dnia 1 lipca 2014 roku (sygn. ZSM/500/3/2014/AJ), dotyczącego podjęcia wzmoczonych działań zmierzających do zapewnienia niezbędnej ochrony przed wykorzystywaniem dzieci do żebractwa, pragnę zapewnić Pana Rzecznika, że wskazany problem jest przedmiotem zainteresowania resortu spraw wewnętrznych, który inicjuje i podejmuje działania zmierzające do zapobiegania i ograniczania przedmiotowego zjawiska. Przedsięwzięcia te mają charakter działań prewencyjnych, ukierunkowanych na zwiększenie świadomości społecznej w zakresie przedmiotowego problemu, jak również zapewnienie pomocy osobom pokrzywdzonym.

Należy zauważyć, że wskazany proceder stanowi niepokojące zjawisko, w szczególności z uwagi na fakt, że często powiązany jest z przestępczością zorganizowaną w zakresie handlu ludźmi.

Warto w tym miejscu podkreślić, że w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych, od 2006 roku, działa Zespół ds. Przeciwdziałania Handlowi Ludźmi, który podejmuje szereg inicjatyw mających na celu m.in. zapobieganie występowaniu wskazanego problemu, obejmujących organizację szkoleń dla funkcjonariuszy Policji i Straży Granicznej, uczestnictwo w podobnych przedsięwzięciach, realizowanych we współpracy z innymi podmiotami, jak na przykład Ministerstwem Pracy i Polityki Społecznej, Ministerstwem Spraw Zagranicznych, Międzynarodową Organizacją do Spraw Migracji, Fundacją Dzieci Niczyje oraz Towarzystwem Przyjaciół Dzieci. Przykładowo, w 2013 roku Zespół zorganizował cykl spotkań z młodzieżą i nauczycielami poświęcony problematyce handlu ludźmi, które odbyły się w sześciu miastach południowej Polski (Zakopane, Kraków, Nowy Sącz, Częstochowa, Dąbrowa Górnicza, Kędzierzyn Koźle), natomiast w 2014 roku Zespół zorganizował spotkanie z pracownikami wybranych placówek opiekuńczo-wychowawczych Miasta Stołecznego Warszawy,

mające na celu uwrażliwienie ich na problem wczesnej identyfikacji ofiar handlu ludźmi i rozpoznawanie potencjalnego zagrożenia tym procederem, szczególnie wśród dzieci cudzoziemskich, pozostających bez opieki.

Należy ponadto wskazać, że ww. Zespół jest również odpowiedzialny za nadzorowanie zadań zleczanych przez Ministra Spraw Wewnętrznych organizacjom pozarządowym, mających na celu udzielanie wsparcia ofiarom handlu ludźmi, w tym małoletnim ofiarom wykorzystywanym do żebractwa.

Dodatkowo pragnę podkreślić, iż osoby poszkodowane w wyniku przedmiotowego proceduru mogą uzyskać pomoc w Krajowym Centrum Interwencyjno – Konsultacyjnym dla polskich i cudzoziemskich ofiar handlu ludźmi. W przypadku identyfikacji przez Policję, bądź Straż Graniczną, małoletniej ofiary handlu ludźmi wykorzystanej do żebractwa, osoba ta zostaje zgłoszona do programu wsparcia ofiar handlu ludźmi, realizowanego przez ww. Centrum, gdzie udzielana jest jej kompleksowa pomoc, w tym m.in. bezpieczne schronienie, pomoc prawna, opieka medyczna i psychologiczna.

Równocześnie należy podkreślić, że przedmiotowa problematyka jest objęta systematycznymi działaniami Policji, a przedsięwzięcia podejmowane w obszarze przeciwdziałania żebractwu prowadzone, w trybie codziennej służby, przez funkcjonariuszy Policji mają charakter stały, przy czym są intensyfikowane w okresie wakacyjnym i świątecznym.

Funkcjonariusze Policji, dążąc do zwalczania oraz zapobiegania sytuacjom mogącym mieć związek z poruszaną problematyką, podejmują działania prewencyjne, polegające w szczególności na:

- rozpoznaniu proceduru żebractwa, ze szczególnym uwzględnieniem problemu wykorzystywania do żebractwa osób małoletnich, niepełnosprawnych i bezradnych,
- inicjowaniu spotkań z przedstawicielami organów państwowych, samorządowych i organizacji społecznych, w celu wymiany doświadczeń i podejmowania wspólnych przedsięwzięć, mających na celu ograniczenie proceduru żebractwa,
- stosowaniu przepisów prawa i egzekwowaniu odpowiedzialności prawnej wobec osób żebrzących, naruszających obowiązujące przepisy,
- przekazywaniu do sądów właściwych do spraw rodzinnych wniosków o wszczęcie postępowania opiekuńczego, w przypadku ujawnienia przedstawiciela ustawowego lub osoby trzeciej, składających do żebrania osobę małoletnią, niepełnosprawną, bezradną, oddaną pod opiekę albo pozostającą w stosunku zależności,
- analizie problemu żebractwa, diagnozie zagrożenia tym zjawiskiem i bieżącym monitorowaniu jego skali.

W kontekście zwalczania zjawiska żebractwa, dodatkowo należy wskazać na realizację czynności służbowych przez funkcjonariuszy Policji, w oparciu o zarządzenie Nr 1619 Komendanta Głównego Policji z dnia 3 listopada 2010 roku w sprawie *metod i form wykonywania zadań przez policjantów w zakresie przeciwdziałania demoralizacji i przestępczości nieletnich oraz działań podejmowanych na rzecz małoletnich* (Dz. Urz. KGP Nr 11, poz. 64, z późn. zm.), które stanowi, iż:

- § 8 – wykrywanie popełnionych przez nieletnich czynów karalnych i ujawnianie ich sprawców oraz ujawnianie nieletnich zagrożonych demoralizacją, realizowane jest przez prowadzenie rozpoznania środowisk nieletnich i rodzin dysfunkcyjnych, co do których istnieje podejrzenie występowania zjawisk takich jak: przestępczość, narkomania, alkoholizm, prostytutka, przemoc w rodzinie, żebractwo, przynależność do subkultur lub grup psychomanipulacyjnych,
- § 12 pkt 5 – policjanci ujawniają nieletnich sprawców czynów karalnych oraz wykazujących przejawy demoralizacji, w szczególności w przypadkach podejmowanych interwencji dotyczących żebrania,
- § 13 pkt 2 lit. b – policjanci służby kryminalnej w zakresie przeciwdziałania demoralizacji i przestępczości nieletnich rozpoznają środowiska pełnoletnich, dokonujących czynów zabronionych przy współudziale z nieletnimi.

W celu skutecznej realizacji zadań wynikających z przytoczonych powyżej regulacji prawnych, funkcjonariusze Policji regularnie prowadzą nasilone kontrole miejsc przebywania i gromadzenia się osób bezdomnych oraz żebrzących, jak również czynności związane z wykrywaniem przestępstw i wykroczeń z tym związanych. Działania ukierunkowane są zwłaszcza na identyfikowanie przypadków dzieci myjących szyby na stacjach benzynowych, skrzyżowaniach ulic, oferujących pilnowanie samochodów, a także współuczestniczących z osobami dorosłymi w żebraniu lub będących wykorzystywanymi w tym celu przez takie osoby. Powyższe działania są głównie prowadzone w okolicach dworców PKS i PKP, ciągów handlowo-usługowych, komunikacyjnych, przystanków komunikacji miejskiej czy też obiektów sakralnych.

W odniesieniu do ww. działań należy podkreślić, że są one realizowane w ścisłej współpracy Policji z instytucjami administracji państwowej, samorządowej oraz organizacjami społecznymi, która polega głównie na wymianie informacji i doświadczeń z zakresu zwalczania przedmiotowego zjawiska oraz na podejmowaniu wspólnych inicjatyw w interesie osób żebrzących, znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej i życiowej. Policja włącza się również w kampanie informacyjno – edukacyjne, dotyczące przedmiotowej tematyki, w tym we współpracy z mass – mediami.

Jednocześnie warto zauważyć, że art. 104 *Kodeksu wykroczeń* stanowi, że *kto skłania do żebrania małoletniego lub osobę bezradną albo pozostającą w stosunku zależności*

od niego lub oddaną pod jego opiekę, podlega karze aresztu, ograniczenia wolności albo grzywny. W tym miejscu należy wskazać, że dzięki działaniom podejmowanym przez funkcjonariuszy Policji, w 2012 roku ujawniono 1044 wykroczeń z art. 104 k.w., natomiast w 2013 roku – 857.

Pragnę ponadto poinformować, że w odpowiedzi na wystąpienie Pana Rzecznika, w dniu 14 lipca 2014 roku zostało przesłane przez Ministerstwo Spraw Wewnętrznych pismo do Wojewodów, o podjęcie we współpracy z Policją, instytucjami administracji rządowej, samorządowej, a także innymi podmiotami, stosownych działań, których celem będzie zapewnienie niezbędnej ochrony przed wykorzystywaniem dzieci do żebractwa, w ramach akcji pn. Bezpieczne Wakacje, skorelowanych z rządowym programem ograniczania przestępczości i aspołecznych zachowań *Razem bezpieczniej*.

**MINISTER
SPRAW WEWNĘTRZNYCH**

* **up. Grzegorz KARPIŃSKI**
Podsekretarz Stanu